

άνθρωπος

άνθρωπος, ο, ουσ. [*<αρχ. ἄνθρωπος*], ο άνθρωπος. **1.** αυτός που διακατέχεται από ηθικές αρχές και ευγενικά αισθήματα και συμπεριφέρεται στο συνάνθρωπό του με σεβασμό, με αγάπη: «τι να την κάνω εγώ τη μόρφωση που έχεις, απ' τη στιγμή που δεν είσαι άνθρωπος!». **2.** με τις κτητ. αντων. *μου, σου, του, της*, ο ερωμένος, ο εραστής, ο γκόμενος, η ερωμένη, η γκόμενα: «σήμερα θα βγω με τον άνθρωπό μου || την είδα με τον άνθρωπό της να κάνει βόλτα στην παραλία». **3.** ως έκφραση συμπάθειας με την έννοια ο κακόμοιρος, ο κακότυχος, ο δύστυχος: «τον έσπασαν στο ξύλο οι αλήτες τον άνθρωπο». **4.** προσφώνηση σε άτομο που δεν γνωρίζουμε το όνομά του: «ποιο δρόμο πρέπει να πάρω, άνθρωπέ μου, για να πάω στο Λευκό Πύργο;». **5.** το άτομο ως μονάδα: «πόσους ανθρώπους χωράει αυτή η αίθουσα;». Ακόμα και σήμερα, κατάλοιπο της ανδροκρατίας, σε ορισμένες περιοχές της επαρχίας η λ. άνθρωπος έχει τη σημασία του *άντρας* κι έτσι ακούγεται το εξής παράδοξο: «κάθονταν γύρω απ' το τραπέζι ένας άνθρωπος, τρεις γυναίκες κι ένας φαντάρος». **6α.** στον πλ. **οι άνθρωποι** κ. **οι ανθρωποι**, το ανθρώπινο γένος, η ανθρωπότητα: «οι άνθρωποι πηγαίνουν απ' το στραβό στο χειρότερο». **β.** (γενικά) ο κόσμος: «κάθε απόγευμα στην παραλία αρκετοί άνθρωποι κάνουν βόλτα». Υποκορ. **ανθρωπάκης, ο κ. ανθρωπάκι, το κ. ανθρωπάκος, ο** (βλ. λ.). (Ακολουθούν 243 φρ.)·

- *άβυσσος η ψυχή του ανθρώπου!* βλ. λ. [άβυσσος](#)·

- *αγαθός άνθρωπος*, άνθρωπος αφελής, απλοϊκός: «τον βρήκες αγαθό άνθρωπο και τον κοροϊδεύεις»·

- *άγιος άνθρωπος*, καλός, τίμιος, θρήσκος: «δεν πιστεύω να είπε αυτός κακό για σένα, γιατί, απ' ό,τι ξέρω, είναι άγιος άνθρωπος»·

- *άγουρος άνθρωπος*, άτομο του οποίου δεν έχει ολοκληρωθεί ακόμα η σωματική, ιδίως η πνευματική του ανάπτυξη: «δεν μπορεί να πάρει μια σωστή απόφαση, γιατί είναι άγουρος άνθρωπος ακόμα». Αντίθ. *ώριμος άνθρωπος*·

- *άδειος άνθρωπος*, που δεν έχει διόλου αισθήματα, που δεν έχει διόλου ψυχική και πνευματική υπόσταση, που δεν έχει ηθικές αξίες: «δεν μπορεί να καταλάβει αυτός από ανθρώπινες σχέσεις, γιατί είναι άδειος άνθρωπος»·

- *ακέραιος άνθρωπος*, που είναι πολύ έντιμος, πολύ ηθικός, πολύ ευσυνείδητος: «όλοι μέσα στη γειτονιά τον εκτιμούν και τον υπολήπτουνται, γιατί είναι ακέραιος άνθρωπος»·

- *άλλα μετράει ο άνθρωπος κι άλλα ο Θεός ορίζει*, βλ. λ. [Θεός](#)·

- *άλλοι τόποι, άλλοι άνθρωποι ή άλλοι τόποι, άλλοι ανθρωποι*, βλ. λ. [τόπος](#)·

- *άλφα άνθρωπος*, που είναι ευχάριστος, καλός, τίμιος, μπεσαλής: «χάρηκα πολύ που τον γνώρισα, γιατί είναι άλφα άνθρωπος»·

- *ανάποδος άνθρωπος*, **α.** που είναι δύστροπος, ιδιότροπος, παράξενος: «δεν μπορείς να συνεννοηθείς μαζί του, γιατί είναι πολύ ανάποδος άνθρωπος». **β.** άνθρωπος που ρέπει στις αταξίες: «δεν μπορεί να καθίσει μια στιγμή ήσυχος, γιατί είναι ανάποδος άνθρωπος»·

- *άνθρωπέ μου!* επιτείνει τη δυσφορία ή τη δυσαρέσκειά μας στο συγκεκριμένο άτομο: «αμάν, βρε άνθρωπέ μου, σταμάτα επιτέλους αυτή την γκρίνια! || δε σου 'πα χίλιες φορές, άνθρωπέ μου, να σκέφτεσαι πρώτα και μετά να μιλάς!»· επιτείνει τον οίκτο ή τη συμπάθειά μας στο συγκεκριμένο άτομο: «αμάν, βρε άνθρωπέ μου, πώς δεν πρόσεξες και χτύπησες! || έλα, άνθρωπέ μου, να καθίσεις μαζί μας!»·

- *άνθρωποι είμαστε, σφάλματα κάνουμε*, βλ. λ. [σφάλμα](#)·

- *άνθρωπος αγράμματος*, ξύλο απελέκητο, λέγεται για αμόρφωτο άνθρωπο, που δεν παρουσιάζει καμιά ψυχική ομορφιά·

- άνθρωπος ακάλεστος σε γάμο τι γυρεύει; βλ. λ. [ακάλεστος](#).
- άνθρωπος για όλες τις δουλειές, βλ. λ. [δουλειά](#).
- άνθρωπος είκοσι τεσσάρων καρατίων, που είναι πάρα πολύ σωστός, που είναι εξαιρετικός, εξάισιος: «όλοι επιθυμούν την παρέα του, γιατί είναι άνθρωπος είκοσι τεσσάρων καρατίων». Από το ότι τα 24 καράτια δηλώνουν την απόλυτη καθαρότητα του χρυσού.
- άνθρωπος εξώλης και προώλης, βλ. φρ. *άνθρωπος του σκοινιού και του παλουκιού*.
- άνθρωπος καθωσπρέπει, άνθρωπος ευνόληπτος, ευγενικός, αξιοπρεπής, άψογος, που κινείται και συμπεριφέρεται σύμφωνα με τους καθιερωμένους κανόνες εμφάνισης και συμπεριφοράς: «όλοι θέλουν να κάνουν παρέα μαζί του, γιατί είναι άνθρωπος καθωσπρέπει».
- άνθρωπος κατωτάτης υποστάθμης, επιτείνει το *άνθρωπος χαμηλής υποστάθμης*.
- άνθρωπος κενός περιεχομένου, βλ. φρ. *άνθρωπος χωρίς περιεχόμενο*.
- άνθρωπος κλειδί, αυτός που κατέχει καθοριστική θέση σε ένα κόμμα, έναν οργανισμό, μια επιχείρηση ή αυτός, που γνωρίζει αυτό που μπορεί να δώσει τη λύση σε ένα μυστήριο: «άνθρωπος κλειδί της κυβέρνησης είναι ο τάδε || άνθρωπος κλειδί στην υπόθεση της εξαφάνισης του γνωστού επιχειρηματία, είναι ο τάδε».
- άνθρωπος με αισθήματα, που έχει πλούσιο εσωτερικό κόσμο, που έχει πολλά ψυχικά χαρίσματα: «μόνο ένας άνθρωπος με αισθήματα βοηθάει συνήθως το συνάνθρωπό του».
- Άνθρωπος με άλφα κεφαλαίο, που διέπεται από άκρως ανθρωπιστικά αισθήματα: «ο ένας του ο γιος είναι μεγάλο κάθαρμα, αλλά ο άλλος είναι Άνθρωπος με άλφα κεφαλαίο».
- άνθρωπος με βάθος, που έχει ψυχικό και πνευματικό περιεχόμενο, που προβληματίζεται, που δεν μένει στην επιφάνεια των πραγμάτων: «δίνει πάντα βάση στα λόγια του, γιατί είναι άνθρωπος με βάθος».
- άνθρωπος με δυο πρόσωπα, που δεν αποκαλύπτει το πραγματικό του πρόσωπο, τον πραγματικό του χαρακτήρα, που συμπεριφέρεται ανάλογα με το συμφέρον του, ο διπρόσωπος, ο διμούτσουνος, ο υποκριτής, ο ψεύτης: «μη δίνεις βάση σ' αυτόν τον τύπο, γιατί είναι άνθρωπος με δυο πρόσωπα και δεν ξέρεις πότε θα σ' αφήσει ξεκρέμαστο».
- άνθρωπος με καρδιά, **α.** που έχει πλούσιο συναισθηματικό κόσμο: «αν του ζητήσεις να σε βοηθήσει, δε θα σου τ' αρνηθεί, γιατί είναι άνθρωπος με καρδιά». **β.** που έχει γενναιότητα, παλικάριά, που είναι γενναίος, άφοβος: «δε φοβάται κανέναν, γιατί είναι άνθρωπος με καρδιά».
- άνθρωπος με μυαλό, που είναι συνετός, που έχει φρόνηση: «είναι άνθρωπος με μυαλό και παίρνει πάντοτε σωστές αποφάσεις».
- άνθρωπος με πυγμή, που είναι δυναμικός, που επιβάλλεται σε ένα κύκλο ατόμων: «για να πάει μπροστά το εργοστάσιο, θα πρέπει να διευθύνει ένας άνθρωπος με πυγμή».
- άνθρωπος με χαρακτήρα, που έχει ποιότητα ήθους, συμπεριφοράς, που είναι ηθικός, ακέραιος: «έναν τέτοιο άνθρωπο με χαρακτήρα, όπως είναι ο φίλος μου, όλοι θα ήθελαν να τον έχουν φίλο».
- άνθρωπος ξετσιπίωτος, γάιδαρος αδέσποτος, οι αδιάντροποι και οι αναιδέεις άνθρωποι είναι ενοχλητικοί: «να προσέχεις τους ανθρώπους που διαλέγεις για φίλους σου, γιατί, άνθρωπος ξετσιπίωτος, γάιδαρος αδέσποτος».
- άνθρωπος περιωπής, που κατέχει σπουδαία κοινωνική θέση, που είναι μεγάλης αξίας, μεγάλου κύρους, που είναι γενικά αποδεκτός από όλους: «όλοι τον υπολήπτονται, γιατί είναι άνθρωπος περιωπής».

- *άνθρωπος στη θάλασσα!* έκφραση στην περίπτωση που πέφτει κάποιος στη θάλασσα από πλοίο που ταξιδεύει·
- *άνθρωπος τελευταίας υποστάθμης*, βλ. φρ. *άνθρωπος χαμηλής υποστάθμης*·
- *άνθρωπος της αγοράς*, που είναι έξυπνος, καπάτσος, ανοιχτομάτης, που είναι του εμπορίου και των συναλλαγών: «μ' ό,τι κι αν καταπιαστεί, τα καταφέρνει, γιατί είναι άνθρωπος της αγοράς»·
- *άνθρωπος της αράδας*, που είναι κοινός, συνηθισμένος, ανάξιος λόγου, άνθρωπος της κατώτερης κοινωνικής τάξης: «δεν κάνει ποτέ παρέα με ανθρώπους της αράδας»·
- *άνθρωπος της δεκάρας* (της δραχμής, της πεντάρας, του φράγκου), **α.** που είναι ανάξιος λόγου, ασήμαντος, τιποτένιος: «δε θέλω να 'χω παρτίδες με ανθρώπους της δεκάρας σαν και του λόγου σου». **β.** είναι και φορές που αναφέρεται σε άνθρωπο υπερβολικά τσιγκούνη·
- *άνθρωπος της δουλειάς*, βλ. λ. [δουλειά](#)·
- *άνθρωπος της δράσης*, που είναι ενεργητικός, δραστήριος: «δεν μπορεί να καθίσει στιγμή ήσυχος στο σπίτι του, γιατί είναι άνθρωπος της δράσης»·
- *άνθρωπος της εκκλησίας*, αυτός που πηγαίνει ανελλιπώς στην εκκλησία για την άσκηση των λατρευτικών καθηκόντων του και, κατ' επέκταση, χωρίς να είναι κανόνας ή βέβαιο, ο καλός χριστιανός: «αυτός λέει πάντα την αλήθεια, γιατί είναι άνθρωπος της εκκλησίας»·
- *άνθρωπος της εποχής*, ο σύγχρονος άνθρωπος που επιδιώκει να ανεβεί επιχειρηματικά και κοινωνικά, που επιδιώκει να αποκτήσει κοινωνική ή πολιτική δύναμη μέσω της δουλειάς και των χρημάτων του, που δε διστάζει να χρησιμοποιήσει τη διαπλοκή προς όφελός του: «ο τάδε ήταν ένας άνθρωπος της εποχής και είχε βλέψεις να κυριαρχήσει στο χώρο των μεταφορών || ένας άνθρωπος της εποχής δε δεσμεύεται μ' ένα κόμμα, αλλά βοηθάει όσα περισσότερα μπορεί, γιατί θα 'ρθει κάποια μέρα, που θα ζητήσει να του εξαργυρώσουν αυτή του τη βοήθεια»·
- *άνθρωπος της θάλασσας*, **α.** ο έμπειρος ναυτικός: «ένας άνθρωπος της θάλασσας ξέρει να παλεύει με τα κύματα». **β.** (γενικά) ο ναυτικός, ο ψαράς: «έχω γνωστό έναν άνθρωπο της θάλασσας, που μου φέρνει πάντα φρέσκο ψάρι»·
- *άνθρωπος της καρπαζιάς*, που είναι ανάξιος λόγου, ασήμαντος, τιποτένιος, που όλοι τον υποτιμούν και τον εμπαιξούν: «δεν ήταν ποτέ δυνατόν να βάλουμε στην παρέα μας έναν τέτοιον άνθρωπο της καρπαζιάς!»·
- *άνθρωπος της μπαμπεσιάς*, που δεν μπορεί κανείς να του έχει εμπιστοσύνη, ο παλιάνθρωπος, ο απατεώνας: «μην του έχεις καθόλου εμπιστοσύνη, γιατί είναι άνθρωπος της μπαμπεσιάς και δεν ξέρεις πότε θα σου τη φέρει»·
- *άνθρωπος της νύχτας*, **α.** αυτός που συνηθίζει να κυκλοφορεί τη νύχτα, ιδίως διασκεδάζοντας, ο νυχτόβιος: «όλοι μέσα στην παρέα τους είναι άνθρωποι της νύχτας». (Λαϊκό τραγούδι: *της νύχτας άνθρωπος είμαι κι εγώ, έχω δικαίωμα να σ' αγαπώ*). **β.** αυτός που είναι αμφίβολης ηθικής: «δεν πρέπει να 'χεις ποτέ εμπιστοσύνη σ' έναν άνθρωπο της νύχτας». (Λαϊκό τραγούδι: *είσαι της νύχτας η γυναίκα και μη μου λες πως μ' αγαπάς, τα ίδια λες και σ' άλλους δέκα τον έρωτά σου τον πουλάς*). **γ.** που εργάζεται σε δουλειές που αναπτύσσουν δραστηριότητα τη νύχτα: «οι άνθρωποι της νύχτας είναι κι αυτοί άνθρωποι που παλεύουν για το νυχτοκάματό τους»·
- *άνθρωπος της πέννας*, ο συγγραφέας: «γενικά οι άνθρωποι της πέννας είναι αγαπητοί απ' το πλατύ κοινό»·
- *άνθρωπος της πιάτσας*, άνθρωπος καπάτσος, καταφερτζής, ανοιχτομάτης: «δεν μπορεί να τον ξεγελάσει κανένας, γιατί είναι άνθρωπος της πιάτσας»·
- *άνθρωπος της πλάκας*, που δεν τον παίρνει κανείς στα σοβαρά, άνθρωπος ασήμαντος, ανάξιος λόγου, τιποτένιος: «πήγες κι εσύ να πάρεις συμβουλή από έναν άνθρωπο της πλάκας κι ήθελες και να προκόψεις!»·

- *άνθρωπος της πόλης*, αυτός που δεν μπορεί να ξεκόψει από τους έντονους ρυθμούς της σύγχρονης ζωής της πόλης, που δεν έχει συνηθίσει ή δεν μπορεί να ζήσει σε αγροτική περιοχή: «με το ρυθμό που έχει μάθει να ζει ο άνθρωπος της πόλης θα τρελαθεί, αν αναγκαστεί να ζήσει για μεγάλο χρονικό διάστημα σε κάποιο απομονωμένο χωριό || εγώ είμαι άνθρωπος της πόλης και δεν μπορώ να κάνω χωρίς θόρυβο, χωρίς ένταση, χωρίς καυσαέριο, βρε αδερφέ, κατάλαβες;»·
- *άνθρωπος της πουτάνας*, άνθρωπος εντελώς διεφθαρμένος: «πριν μπλέξει μ' αυτόν τον άνθρωπο της πουτάνας, ήταν μια χαρά παιδί»·
- *άνθρωπος της πουτανιάς*, **α.** που δεν μπορεί κανείς να του έχει εμπιστοσύνη, ο παλιάνθρωπος, ο απατεώνας: «έχει μπλέξει μ' έναν άνθρωπο της πουτανιάς και πηγαίνει απ' το κακό στο χειρότερο». **β.** ο πουτανιάρης (βλ. λ.)·
- *άνθρωπος της πουστιάς*, που δεν μπορεί να του έχει κανείς εμπιστοσύνη, ο παλιάνθρωπος, ο απατεώνας: «έδωσε βάση στα λόγια του, χωρίς να ξέρει ότι είναι άνθρωπος της πουστιάς»·
- *άνθρωπος της σειράς*, **α.** άνθρωπος κοινός, συνηθισμένος, ανάξιος λόγου, άνθρωπος της κατώτερης κοινωνικής τάξης: «δεν κάνει ποτέ του παρέα με ανθρώπους της σειράς». **β.** που είναι τακτικός, τυπικός, νοικοκύρης: «ο ένας του γιος είναι μεγάλος τσαπατσούλης, ενώ ο άλλος είναι άνθρωπος της σειράς»·
- *άνθρωπος της σφαλιάρας*, βλ. φρ. *άνθρωπος της καρπαζιάς*·
- *άνθρωπος της τσόχας*, ο μανιώδης χαρτοπαίχτης ή ο μανιώδης παίχτης ζαριών: «έχεις δει ποτέ κανέναν άνθρωπο της τσόχας να κάνει λεφτά;»·
- *άνθρωπος της φυλακής*, αυτός που μπεινοβγαίνει στη φυλακή: «δεν τον πολυβλέπουνε στην οικογένειά του, γιατί είναι άνθρωπος της φυλακής»·
- *άνθρωπος της ψυχής*, που είναι πονόψυχος: «αν όντως έχεις ανάγκη από βοήθεια, θα σε βοηθήσει ο τάδε, γιατί είναι άνθρωπος της ψυχής»·
- *άνθρωπος του βιβλίου*, που αγαπάει το διάβασμα, ο φιλιαναγνώστης: «έχει μια τεράστια βιβλιοθήκη στο σπίτι του, γιατί είναι άνθρωπος του βιβλίου»·
- *άνθρωπος του διαβόλου*, **α.** που είναι δόλιος, καταχθόνιος, σατανικός: «κάποια μέρα θα μπλέξεις, αφού κάνεις παρέα μ' αυτόν τον άνθρωπο του διαβόλου». **β.** ο διαβολάνθρωπος (βλ. λ.)·
- *άνθρωπος του δρόμου*, ο αλήτης: «απ' τη μέρα που έμπλεξε μ' αυτόν τον άνθρωπο του δρόμου, πάει απ' το κακό στο χειρότερο αυτό το παιδί»·
- *άνθρωπος του έλα να δεις*, **α.** ο παλιάνθρωπος, ο απατεώνας: «είναι άνθρωπος του έλα να δεις, γι' αυτό μην μπλέκεις μαζί του». **β.** άνθρωπος εντελώς διεφθαρμένος: «πάντρεψε την κόρη του μ' έναν άνθρωπο του έλα να δεις και τώρα τραβάει τα μαλλιά του»·
- *άνθρωπος του Θεού*, **α.** ο ενάρετος, ο ευλαβής, ο θρήσκος: «δε βλαστημάει ποτέ, γιατί είναι άνθρωπος του Θεού». **β.** ο κληρικός: «ποτέ δε βρίζει τα θεία μπροστά σ' έναν άνθρωπο του Θεού»·
- *άνθρωπος του καλού κόσμου*, **α.** αυτός που ανήκει στην υψηλή κοινωνία, στην αριστοκρατία, ο αριστοκράτης: «ήταν στη δεξίωση μόνο άνθρωποι του καλού κόσμου». **β.** λέγεται και με ειρωνική διάθεση εννοώντας εντελώς το αντίθετο, ιδίως τον απατεώνα·
- *άνθρωπος του καναπέ*, άνθρωπος που είναι καλομαθημένος και τεμπέλης: «πήγε κι έκανε δουλειά μ' έναν άνθρωπο του καναπέ, και περίμενε να προκόψει!»·
- *άνθρωπος του κάτσε καλά*, άνθρωπος πάρα πολύ καλός, εξαιρετικός: «πρώτη φορά που γνώρισες κι εσύ έναν

άνθρωπο του κάτσε καλά»· βλ. και φρ. *άνθρωπος του έλα να δεις*·

- *άνθρωπος του καφενείου*, που βρίσκει ευχαρίστηση να περνάει τις ελεύθερες ώρες του στο καφενείο, που ξοδεύει τις ώρες του στο καφενείο, που είναι τακτικός θαμώνας του καφενείου, ο καφενόβιος: «απ' τη μέρα που χώρισε με τη γυναίκα του, έγινε άνθρωπος του καφενείου || απ' τη μέρα που βγήκε στη σύνταξη, έγινε κι αυτός άνθρωπος του καφενείου»·

- *άνθρωπος του κερατά*, ο μεγάλος παλιάνθρωπος, ο μεγάλος απατεώνας: «απ' τη στιγμή που έμπλεξε μ' αυτόν τον άνθρωπο του κερατά, σίγουρα θα καταστραφεί»·

- *άνθρωπος του κλότσου και του μπάτσου*, άνθρωπος χωρίς καμιά υπόληψη, που όλοι τον υποτιμούν, τον περιφρονούν, που τον φέρονται με σκληρό, με βάνουσο τρόπο: «πάει να σκάσει ο πατέρας της απ' το κακό του, γιατί θέλει να παντρευτεί μ' έναν άνθρωπο του κλότσου και του μπάτσου»·

- *άνθρωπος του κόσμου*, **α.** ο κοσμικός, ο κοσμοπολίτης: «σαν άνθρωπος του κόσμου που είναι, πηγαίνει κάθε τόσο σε χορούς και δεξιώσεις». **β.** που είναι ανεκτικός, που συμπεριφέρεται ευγενικά, που του αρέσει η συναναστροφή, οι παρέες: «δεν πιστεύω να σε αποπάρει, γιατί είναι άνθρωπος του κόσμου || είναι πρόσχαρος κι ευγενικός και γενικά είναι άνθρωπος του κόσμου»·

- *άνθρωπος του κρασιού*, βλ. συνηθέστ. *άνθρωπος του ποτηριού*·

- *άνθρωπος του λαού*, (ιδίως για πολιτικούς) που προέρχεται από το λαό, που έχει λαϊκή καταγωγή ή που ενδιαφέρεται σοβαρά για τα προβλήματα του λαού: «απ' όλους τους πολιτικούς των τελευταίων χρόνων μόνο ο τάδε είναι άνθρωπος του λαού και γι' αυτό, σε κάθε εκλογική αναμέτρηση, παίρνει τις περισσότερες ψήφους απ' όλους»· βλ. και φρ. *παιδί του λαού*, λ. *παιδί*·

- *άνθρωπος του λιμανιού*, **α.** ο λιμενεργάτης: «οι άνθρωποι του λιμανιού δουλεύουν πολύ σκληρά για να βγάλουν το ψωμί τους». **β.** (υποτιμητικά ή υβριστικά) που συμπεριφέρεται ανάγωνα, χυδαία, που είναι χαμηλού επιπέδου: «οι άνθρωποι του λιμανιού συνήθως δεν έχουν ούτε ευγένεια ούτε τρόπους»·

- *άνθρωπος του μπαρ*, που βρίσκει ευχαρίστηση να περνάει τις ελεύθερες ώρες του στα μπαρ, που ξοδεύει τις ώρες του στα μπαρ, που είναι τακτικός θαμώνας των μπαρ, ο μπαρόβιος: «ψάξε στα μπαράκια του κέντρου κι εκεί κάπου θα τον βρεις, γιατί είναι άνθρωπος του μπαρ»·

- *άνθρωπος του πεζοδρομίου*, **α.** άνθρωπος έξυπνος, πολύ έμπειρος: «δεν μπορείς να ξεγελάσεις εύκολα τους ανθρώπους του πεζοδρομίου». **β.** άνθρωπος που ανήκει, που προέρχεται από τον υπόκοσμο: «οι άνθρωποι του πεζοδρομίου έχουν δικό τους κώδικα τιμής»· βλ. λ. και φρ. *άνθρωπος του δρόμου*·

- *άνθρωπος του ποτηριού*, **α.** που του αρέσει το ποτό, που του αρέσει να πίνει: «όλοι μέσα στην παρέα του είναι άνθρωποι του ποτηριού και κάθε βράδυ τα πίνουν στο ταβερνάκι της γειτονιάς τους». **β.** ο πότης, ο μπεκρής: «δεν τη θέλανε για νύφη, επειδή ο πατέρας της ήταν άνθρωπος του ποτηριού»·

- *άνθρωπος του σαλονιού ή άνθρωπος των σαλονιών*, που είναι της καλής κοινωνίας, των κοσμικών κύκλων, ο κοσμικός: «σαν άνθρωπος του σαλονιού που είναι, τον γνωρίζει όλη η αριστοκρατία»·

- *άνθρωπος του σιναφιού*, που ανήκει στην ίδια κοινωνική τάξη ή ομάδα, ιδίως παράνομη, που ανήκει στον ίδιο χώρο: «οι άνθρωποι του σιναφιού υποστηρίζονται μεταξύ τους || να ρωτήσουμε και τον τάδε, που είναι άνθρωπος του σιναφιού»·

- *άνθρωπος του σκοινιού και του παλουκιού*, **α.** ο μεγάλος παλιάνθρωπος, ο μεγάλος απατεώνας: «έμπλεξε μ' έναν άνθρωπο του σκοινιού και του παλουκιού κι έχει συνέχεια τραβήγματα με τις αστυνομίες». **β.** άνθρωπος εντελώς διεφθαρμένος, εντελώς φαύλος, εξώλης και προώλης, που του χρειάζεται δηλ. κρέμασμα ή ανασκολοπισμός: «μετά το γάμο του αποδείχτηκε άνθρωπος του σκοινιού και του παλουκιού»·

- *άνθρωπος του σπιτιού*, που βρίσκει ευχαρίστηση να περνάει τις ελεύθερες ώρες του στο σπίτι του με την

οικογένειά του, ο σπιτόγατος: «δεν έρχεται μαζί μας στις βραδινές εξόδους μας, γιατί είναι άνθρωπος του σπιτιού»· βλ. και φρ. *είναι άνθρωπος του σπιτιού*·

- *άνθρωπος του υποκόσμου*, αυτός που ζει στο περιθώριο της κοινωνίας έξω από τους ηθικούς και κοινωνικούς νόμους της, ο παράνομος: «δεν έχω δει άνθρωπο του υποκόσμου που να μην έχει κακό τέλος»·

- *άνθρωπος του φύλα τα ρούχα σου*, βλ. φρ. *άνθρωπος του έλα να δεις*·

- *άνθρωπος των άκρων*, που ενεργεί υπέρμετρα, υπερβολικά, που φτάνει μια υπόθεση μέχρι το τέλος της από πείσμα ή για λόγους αντεκδίκησης: «πρόσεχε μην του κάνεις καμιά πουστιά, γιατί είναι άνθρωπος των άκρων και θα σε κυνηγήσει, μέχρι να πατήσεις μαύρο χιόνι»·

- *άνθρωπος των γραμμάτων*, **α.** που ασχολείται με τη φιλολογία ή τη λογοτεχνία, που είναι φιλόλογος ή λογοτέχνης: «τον έναν του το γιο του έκανε τεχνίτη, ενώ τον άλλον άνθρωπο των γραμμάτων», **β.** (γενικά) αυτός που είναι πολύ μορφωμένος: «είναι λάτρης της μουσικής και άνθρωπος των γραμμάτων»·

- *άνθρωπος των τύπων*, **α.** που δεν είναι εκδηλωτικός, που συμπεριφέρεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να τηρούνται τα προσχήματα: «είναι άνθρωπος των τύπων και δεν ξανοίγεται εύκολα με τους άλλους». **β.** που είναι σχολαστικός, γραφειοκράτης: «έπεσα πάνω σ' έναν άνθρωπο των τύπων και για μια υπογραφή μου άλλαξε την Παναγία»·

- *άνθρωπος χαμηλής υποστάθμης*, που είναι χαμηλού ηθικού επιπέδου, που είναι αχρείος, φαύλος: «δεν τον βάλαμε στην παρέα μας, γιατί είναι άνθρωπος χαμηλής υποστάθμης»·

- *άνθρωπος χαμηλών τόνων*, που συμπεριφέρεται ή συνδιαλέγεται ήρεμα, χωρίς να παρουσιάζει εξάρσεις: «γενικά στη ζωή του υπήρξε άνθρωπος χαμηλών τόνων»·

- *άνθρωπος χωρίς καρδιά*, που είναι σκληρός, άκαρδος: «γνώρισα πολλούς σκληρούς ανθρώπους στη ζωή μου, αλλά τέτοιον άνθρωπο χωρίς καρδιά πρώτη μου φορά γνωρίζω»·

- *άνθρωπος χωρίς μυαλό*, ο άμυαλος: «πέφτει από γκάφα σε γκάφα, γιατί είναι άνθρωπος χωρίς μυαλό»·

- *άνθρωπος χωρίς περιεχόμενο*, που δεν έχει πνευματική και ψυχική καλλιέργεια: «δεν έχει καμιά ηθική αξία μέσα του, γιατί είναι άνθρωπος χωρίς περιεχόμενο»·

- *άνθρωπος χωρίς προσωπικότητα*, που είναι άβουλος, που άγεται και φέρεται από τον καθένα χωρίς μεγάλη δυσκολία: «η γυναίκα του τον κάνει ό,τι θέλει, γιατί είναι άνθρωπος χωρίς προσωπικότητα»·

- *άνθρωπος χωρίς συνείδηση*, που είναι ασυνείδητος: «ξέχνα πως είσαι φίλος του και μην υπολογίζεις στη βοήθειά του, γιατί είναι άνθρωπος χωρίς συνείδηση»·

- *ανοιχτός άνθρωπος*, **α.** άνθρωπος ευχάριστος, πρόσχαρος, καταδεκτικός: «όλοι τον θέλουν στην παρέα τους, γιατί είναι ανοιχτός άνθρωπος». **β.** που δημιουργεί με ευκολία νέες παρέες, νέες συναναστροφές: «δεν είναι καθόλου δύσκολος στις παρέες του, ίσα ίσα μάλιστα, είναι πολύ ανοιχτός άνθρωπος». **γ.** που είναι πρόθυμος να συζητήσει και να προβληματιστεί σε καθετί καινούργιο, που είναι ανοιχτόμυαλος, σύγχρονος, μοντέρνος: «δεν είναι καθόλου δογματικός, ίσα ίσα μάλιστα, είναι πολύ ανοιχτός άνθρωπος»·

- *ανώτερος άνθρωπος*, που έχει πλούσιο εσωτερικό κόσμο και για το λόγο αυτό δεν κρατάει κακίες, δεν έχει μνησικακία: «τον έχουν όλοι σε μεγάλη εκτίμηση, γιατί είναι ανώτερος άνθρωπος»·

- *ατόφιος άνθρωπος*, που είναι γνήσιος, ειλικρινής, ντόμπος: «υπάρχουν δυστυχώς λίγοι ατόφιοι άνθρωποι σαν και το φίλο σου»·

- *βέρος άνθρωπος*, που είναι γνήσιος, αληθινός, ντόμπος: «τον εμπιστεύομαι απόλυτα, γιατί είναι βέρος άνθρωπος και δεν πρόκειται ποτέ να με πουλήσει»·

- *βήτα άνθρωπος*, που δεν είναι εντάξει, που δεν είναι καθώς πρέπει: «δεν τον θέλουμε στην παρέα μας, γιατί είναι βήτα άνθρωπος». Αναφορά στο εμπόρευμα βήτα διαλογής·
- *βρήκες άνθρωπο!* αμφισβήτηση στα λόγια κάποιου που μας λέει ότι βρήκε τον κατάλληλο άνθρωπο για να του τελειώσει κάποια δουλειά του, ενώ εμείς είμαστε σίγουροι για την ανικανότητα ή την ακαταλληλότητά του. Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *τώρα μάλιστα*·
- *βρίσκω τον άνθρωπο*, **α.** βρίσκω τον κατάλληλο άνθρωπο για να μου τελειώσει μια συγκεκριμένη δουλειά, που αδυνατούσα να την τελειώσω: «ήταν πολύ μπερδεμένη δουλειά, αλλά βρήκε τον άνθρωπο για να του την τελειώσει». **β.** βρίσκω τον κατάλληλο άνθρωπο για να μου τελειώσει μια παράνομη δουλειά: «αν θέλεις να ξεκάνεις τον τάδε, μπορώ να σου βρω τον άνθρωπο να τακτοποιήσει την υπόθεση»·
- *βρίσκω τον άνθρωπό μου*, βρίσκω τον ερωτικό μου σύντροφο, το ερωτικό μου ταίρι: «απ' τη μέρα που βρήκε τον άνθρωπό του, δεν πηγαίνει μ' άλλη γυναίκα». (Λαϊκό τραγούδι: *γι' αυτό μην πιάνεσαι κορόιδο και κουτή· τώρα λοιπόν που είσαι στον καιρό σου, προτού περάσουνε τα χρόνια σου μικρή, για κοίτα να βρεις κι εσύ τον άνθρωπό σου*)·
- *βρόμικος άνθρωπος*, **α.** που ζει ή που ενεργεί ανήθικα, πρόστυχα, επιλήψιμα: «δεν τον κάνει κανένας παρέα, γιατί είναι βρόμικος άνθρωπος». **β.** ο απατεώνας: «δε συνεργάζεται κανένας μαζί του, γιατί είναι βρόμικος άνθρωπος»·
- *γαμάτος άνθρωπος*, (στη νεοαργκό) που είναι πάρα πολύ ωραίος, πάρα πολύ όμορφος, πάρα πολύ καλός, πάρα πολύ εντάξει: «προχτές γνώρισα ένα πολύ γαμάτο άνθρωπο, που θα τον φέρω να τον γνωρίσει και η παρέα μου»·
- *γαμιστερός άνθρωπος*, (στη νεοαργκό) βλ. φρ. *γαμάτος άνθρωπος*·
- *γαρμπάτος άνθρωπος*, που είναι κομπουντυμένος, που ενδιαφέρεται για το κομψό ντύσιμο: «προσέχει πάντα το ντύσιμο του, γιατί είναι γαρμπάτος άνθρωπος»·
- *γίνομαι άλλος άνθρωπος*, **α.** εκνευρίζομαι πάρα πολύ, παραφρονώ: «όταν του θίξεις την τιμή της αδερφής του, γίνεται άλλος άνθρωπος». **β.** αλλάζω ριζικά προς το καλύτερο ή προς το χειρότερο: «μόλις βλέπει τη μάνα του, γίνεται άλλος άνθρωπος και κάθετα σουζα || μόλις πει κάτι παραπάνω, γίνεται άλλος άνθρωπος κι αρχίζει τη φασαρία»·
- *γίνομαι άνθρωπος (σωστός)*, **α.** αποβάλλω τα ελαττώματά μου, διορθώνομαι: «επιτέλους, έγινε άνθρωπος μετά από τόσες συμβουλές»· ευπρεπίζομαι: «μετά το μπάνιο και το ξύρισμα, έβαλε καινούρια ρούχα κι έγινε άνθρωπος σωστός». **β.** βελτιώνομαι ψυχικά ή οικονομικά: «απ' τη μέρα που του 'πεσε το λαχείο, έγινε άνθρωπος σωστός». **γ.** γίνομαι κοινωνικός: «σιγά σιγά ξανοίχτηκε με τις παρέες κι έγινε κι αυτός άνθρωπος». **δ.** φέρομαι κόσμια: «για γίνε άνθρωπος, γιατί εδώ δεν είναι όπως ήξερες στους δρόμους»·
- *γκαγκάν άνθρωπος*, (στη νεοαργκό) που είναι εύθυμος, ευχάριστος, καθώς πρέπει: «έναν τέτοιο γκαγκάν άνθρωπο, τον θέλουμε όλοι στην παρέα μας»·
- *γκανιάν άνθρωπος*, που μπορεί κανείς να τον εμπιστευτεί, που μπορεί να ποντάρει επάνω του, που πρέπει να τον θεωρεί σίγουρο ως προς τη συμπεριφορά του: «σε τέτοιο γκανιάν άνθρωπο, μπορείς να εμπιστευτείς άφοβα τον πόνο σου». Από την ορολογία του ιπποδρόμου, όπου το γκανιάν άλογο είναι αυτό που τερματίζει πρώτο στην κούρσα·
- *γκαραντί άνθρωπος*, που είναι σίγουρος, σταθερός στις σχέσεις του, που κρατάει το λόγο του, που είναι εγγυημένος ως προς το χαρακτήρα του: «αφού στο υποσχέθηκε, θα σε βοηθήσει, γιατί είναι γκαραντί άνθρωπος». Αναφορά στην εγγύηση που δίνει η κατασκευάστρια εταιρία σε αυτόν που αγοράζει το προϊόν της·
- *γλυκανάλατος άνθρωπος*, που δεν είναι ευχάριστος, που είναι ανούσιος, σαχλός: «πώς να βάλεις τέτοιον γλυκανάλατο άνθρωπο στην παρέα σου!»·

- *γλυκός άνθρωπος*, που είναι τρυφερός, αγαπητός, αξιαγάπητος, χαριτωμένος: «είναι τόσο γλυκός άνθρωπος, που δεν μπορείς να του αρνηθείς τίποτα»·
- *γουστόζικος άνθρωπος*, που είναι ευχάριστος, διασκεδαστικός: «τον θέλουμε όλοι στην παρέα μας, γιατί είναι γουστόζικος άνθρωπος και περνάμε ωραία μαζί του»·
- *δε βλέπω άνθρωπο*, επικρατεί απόλυτη ερημιά, δεν υπάρχει κανένας: «κάνει τόσο κρύο, που δε βλέπεις άνθρωπο στους δρόμους»·
- *δε βλέπω ανθρώπου πρόσωπο*, βλ. φρ. *δε βλέπω άνθρωπο*·
- *δε σηκώνει τα μάτια του (της) να δει άνθρωπο*, βλ. λ. [μάτι](#)·
- *δεν αφήνει άνθρωπο ν' αγιάσει*, με τις πράξεις του ή τη συμπεριφορά του ξεσηκώνει, σκανδαλίζει, βάζει σε πειρασμό τους άλλους: «αποφασίσαμε για ένα διάστημα να σταματήσουμε τις βραδινές εξόδους μας και ν' ασχοληθούμε με τις οικογένειές μας, όμως, αυτός ο αφιλότιμος, δεν αφήνει άνθρωπο ν' αγιάσει, γιατί κάθε βράδυ, μας παρασέρνει και πηγαίνουμε στα μπουζούκια || δεν αφήνει άνθρωπο ν' αγιάσει αυτή η γυναίκα, γιατί κυκλοφορεί πάντα μ' ένα πολύ προκλητικό ντύσιμο»·
- *δεν είμαι άνθρωπος εγώ; ή δεν είμαι άνθρωπος κι εγώ; ή δεν είμαστε άνθρωποι εμείς; ή δεν είμαστε άνθρωποι κι εμείς;* βλ. φρ. *εγώ άνθρωπος δεν είμαι;* (Λαϊκό τραγούδι: *γιατί να γεννηθώ φτωχός παράπονο με πιάνει, **δεν είμαι άνθρωπος εγώ**, μάνα δε μ' έχει κάνει;*). Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του·
- *δεν είναι άνθρωπος να...* ή *δεν είναι άνθρωπος που...*, δε συνηθίζει, δεν είναι του χαρακτήρα του να ενεργεί ή να συμπεριφέρεται με τον τρόπο που δηλώνει το ρήμα: «δεν είναι άνθρωπος να χολοσκάει με τον ξένο πόνο || δεν είναι άνθρωπος που αρνιέται τη βοήθειά του || δεν είναι άνθρωπος που μπορεί να πει ψέματα»·
- *δεν είναι καθαρός άνθρωπος*, είναι μπλεγμένος σε ύποπτες, σε παράνομες υποθέσεις, είναι απατεώνας: «μην του δείχνεις εμπιστοσύνη, γιατί δεν είναι καθαρός άνθρωπος»·
- *δεν έχω δει ανθρώπου πρόσωπο*, δεν είδα απολύτως κανέναν: «εδώ και μια βδομάδα κλείστηκε στο σπίτι και δεν έχει δει ανθρώπου πρόσωπο»·
- *δεν έχω τίποτα με τον άνθρωπο*, δεν έχω κανένα πρόβλημα, καμιά διένεξη, καμιά διαφορά με το άτομο για το οποίο γίνεται λόγος: «αφού δεν έχω τίποτα με τον άνθρωπο, γιατί να μη του μιλάω; || αυτός είναι που σε κατηγορήσε; -Όχι, δεν έχω τίποτα με τον άνθρωπο»· βλ. και φρ. *δεν έχω τίποτα εναντίον (κάποιου)*, λ. τίποτα·
- *δεν πατάει άνθρωπος*, στον χώρο για τον οποίο γίνεται λόγος δεν παρατηρείται εμπορική κίνηση, γενικά, δεν παρατηρείται κίνηση, δεν πηγαίνει κανένας: «άνοιξε ένα ωραίο μπαράκι στη γειτονιά μου, αλλά, επειδή είναι απόμερο, δεν πατάει άνθρωπος || το χειμώνα με τα κρύα η παραλία είναι έρημη, γιατί δεν πατάει άνθρωπος»·
- *δεν το φτάνει ανθρώπου νους*, δεν μπορεί να το σκεφτεί, να το συλλάβει ή να το κατανοήσει: «έχει τέτοιες δυνατότητες σήμερα η τεχνολογία, που δεν το φτάνει ανθρώπου νους»·
- *δεν τον βλέπω σόι άνθρωπο*, βλ. λ. [σόι](#)·
- *δεν υπάρχει άνθρωπος*, δεν υπάρχει κανένας, επικρατεί ερημιά: «και να φωνάξω δε θα μ' ακούσει κανένας, αφού δεν υπάρχει άνθρωπος σ' όλη την περιοχή»·
- *δεν υπάρχει ανθρώπου μάτι (ενν. για να δει αυτά που κάνεις και αν είναι καλά, να σε υποστηρίξει ή, αν είναι κακά, να σε συμβουλέψει)*: «δεν υπάρχει ανθρώπου μάτι να δει πως με λίγη βοήθεια θα πάει μπροστά αυτό το παιδί; || δεν υπάρχει ανθρώπου μάτι να δει τις βλακείες που κάνει αυτός ο άνθρωπος και να τον συμβουλέψει;»·
- *δεν υπάρχει ανθρώπου πρόσωπο*, βλ. φρ. *δεν υπάρχει άνθρωπος*·

- διαβολεμένος άνθρωπος, βλ. λ. [διαβολάνθρωπος](#)·
- δικαιώματα του ανθρώπου, βλ. φρ. ανθρώπινα δικαιώματα, βλ. λ. [ανθρώπινος](#)·
- διαφορούμενος άνθρωπος, που δεν μπορεί να πει κανείς με σιγουριά αν είναι καλός ή κακός·
- δόσιμο, του Θεού το δόσιμο· τ' ανθρώπου τίποτα δεν είναι, βλ. λ. [Θεός](#)·
- έγινε άνθρωπος! ειρωνική αμφισβήτηση για την αλλαγή προς το καλύτερο ή για την οικονομική βελτίωση κάποιου που μας αναφέρει κάποιος. Συνήθως της φρ. προτάσσεται το ναι μωρέ και κλείνει με το τώρα κι αυτός: «απ' τη μέρα που παντρεύτηκε, έγινε το καλύτερο παιδί. -Ναι μωρέ, έγινε άνθρωπος, σαν να μην ξέρουμε πως ξενοκοιμάται! || σώθηκε απ' τη μέρα που κέρδισε στο τζόκερ. -Ναι μωρέ, έγινε άνθρωπος τώρα κι αυτός, σαν να μην ξέρουμε πως δεν έχει σκοπό να ξεχρεώσει τα χρέη του!»·
- έγινε ο άνθρωπος της ημέρας, βλ. συνηθέστ. έγινε το πρόσωπο της ημέρας, λ. πρόσωπο·
- εγώ άνθρωπος δεν είμαι; ή εγώ δεν είμαι άνθρωπος; ή εμείς άνθρωποι (ανθρώποι) δεν είμαστε; ή εμείς δεν είμαστε άνθρωποι; (ανθρώποι;), **α.** έκφραση με την οποία εκφράζει κάποιος το παράπονό του για την απαξιωτική συμπεριφορά κάποιου ή κάποιων σε βάρος του: «γιατί, ρε παιδιά, δε με παίρνετε κι εμένα μαζί σας, εγώ άνθρωπος δεν είμαι;». **β.** έκφραση με την οποία δικαιολογεί κάποιος κάποια ενέργειά του με την έννοια γιατί να το κάνουν οι άλλοι και όχι κι εγώ, ή δεν έχω κι εγώ τα ίδια δικαιώματα με τους άλλους(;): «γιατί να μην πάω να τα σπάσω κι εγώ στα μπουζούκια, εγώ δεν είμαι άνθρωπος;». Πολλές φορές, η φρ. κλείνει με το δηλαδή. Ο πλ. και όταν το άτομο μιλάει μόνο για τον εαυτό του. Συνών. *εγώ από κώλο βγήκα; ή εμείς από κώλο βγήκαμε; / εγώ στο πηγάδι κατούρησα; ή εμείς στο πηγάδι κατουρήσαμε; / εμένα μάνα δε μ' έκανε; ή εμάς μάνα δε μας έκανε; ή εμένα μάνα δε με γέννησε; ή εμάς μάνα δε μας γέννησε(;)*·
- εδώ σταματάει ο νους του ανθρώπου, βλ. λ. [νους](#)·
- εδώ σταματάει το μυαλό του ανθρώπου, βλ. λ. [μυαλό](#)·
- είναι ανάποδος άνθρωπος, έχει κακό χαρακτήρα, είναι δύστροπος, ιδιότροπος, παράξενος: «μην έχεις πολλά πάρε δώσε μαζί του, γιατί είναι ανάποδος άνθρωπος και θα σου δημιουργήσει προβλήματα»·
- είναι άνθρωποί μου, είναι δικοί μου, υποτακτικοί μου, μπράβοι μου, βρίσκονται στη δούλεψή μου: «αφού ήξερες πως είναι άνθρωποί μου, γιατί δεν τους άφησες να περάσουν;»·
- είναι άνθρωπος, είναι σωστός, καλός, καλοπροαίρετος, έχει ψυχικά χαρίσματα: «όσο για το φίλο σου, μάλιστα, αυτός είναι άνθρωπος»·
- είναι άνθρωπος κακής πίστης, βλ. λ. [πίστη](#)·
- είναι άνθρωπος καλής πίστης, βλ. λ. [πίστη](#)·
- είναι άνθρωπος σπαθί, βλ. λ. [σπαθί](#)·
- είναι άνθρωπος της κατάστασης, είναι άνθρωπος που πρόσκειται ή που είναι έμπιστος της κυβέρνησης ή κάποιας άλλης εξουσίας: «αν θέλεις να τελειώσεις γρήγορα τη δουλειά σου, ν' απευθυνθείς στον τάδε, που είναι άνθρωπος της κατάστασης»·
- είναι άνθρωπος της τελευταίας στιγμής, αν και έχει όλον τον καιρό μπροστά του για να τελειώσει ή να διεκπεραιώσει μια δουλειά ή μια υπόθεση, συνηθίζει να ενεργοποιείται έντονα λίγο πριν εκπνεύσει η διορία που είχε, και προφταίνει να είναι εντάξει στις υποχρεώσεις που είχε αναλάβει: «ως γνωστό, οι Έλληνες είναι άνθρωποι της τελευταίας στιγμής κι εκεί που φαίνεται πως θα εκτεθούν, στο τέλος τα δίνουν όλα και βγαίνουν ασπροπρόσωποι, όπως έγινε και με την Ολυμπιάδα»·

- είναι άνθρωπος του και πέντε, βλ. λ. [πέντε](#).
- είναι άνθρωπος του παρά πέντε, βλ. λ. [πέντε](#).
- είναι άνθρωπος του σπιτιού, ανήκει στο συγγενικό περιβάλλον, είναι συγγενής, οικείος: «έρχεται και μ' επισκέπτεται οποιαδήποτε ώρα, γιατί είναι άνθρωπος του σπιτιού»· βλ. και φρ. *άνθρωπος του σπιτιού*.
- είναι άνθρωπος του συμφέροντος, είναι συμφεροντολόγος: «μην του έχεις εμπιστοσύνη, γιατί είναι άνθρωπος του συμφέροντος και θα προσπαθήσει να σε ρίξει»·
- είναι άνθρωπος του τάδε, **α.** πρόσκειται στον τάδε ή κατευθύνεται από τον τάδε: «είναι άνθρωπος του διευθυντή». **β.** είναι υποτακτικός του τάδε, είναι μπράβος του, βρίσκεται στη δούλεψή του: «απ' ό,τι ξέρω, είναι άνθρωπος του λεσχιάρχη»·
- είναι άνθρωπος των καταστάσεων, δεν έχει πολιτική ιδεολογία και πηγαίνει πάντοτε με το κόμμα που καταλαμβάνει την εξουσία: «δεν πολυενδιαφέρεται για τα πολιτικά, γιατί είναι άνθρωπος των καταστάσεων»·
- είναι άρρωστος ο άνθρωπος! βλ. λ. [άρρωστος](#).
- είναι δικός μας άνθρωπος, **α.** ανήκει στον ίδιο πολιτικό χώρο με εμάς ή στο ίδιο σινάφι με το δικό μας, ιδίως παράνομο: «μίλα αβέρτα, γιατί είναι δικός μας άνθρωπος». **β.** είναι του στενού μας περιβάλλοντος: «δεν πρέπει να ξεχάσουμε να προσκαλέσουμε και τον τάδε, γιατί είναι δικός μας άνθρωπος»·
- είναι δικός μου άνθρωπος, **α.** είναι άνθρωπος του συγγενικού μου περιβάλλοντος: «από εδώ ο φίλος μου κι από δω να σε γνωρίσω τον τάδε, που είναι δικός μου άνθρωπος». **β.** είναι άνθρωπος της εμπιστοσύνης μου, της δούλεψής μου, υποτακτικός μου, μπράβος μου, της συμμορίας μου: «όσοι είναι δικοί μου άνθρωποι, ορκίζονται στ' όνομά μου»·
- είναι δύσκολος άνθρωπος, είναι στρυφνός, ιδιότροπος, ιδιόρρυθμος: «δεν μπορείς να τον ανεχτείς για πολύ καιρό, γιατί είναι δύσκολος άνθρωπος»·
- είναι καλής καρδιάς άνθρωπος, βλ. λ. [καρδιά](#).
- είναι να φάει άνθρωπο! βλ. φρ. *τρώει άνθρωπο(!)*.
- είναι ο άνθρωπός μας, είναι αυτός που υποπτευόμαστε, αυτός που θεωρούμε ύποπτο: «έχω την εντύπωση πως εκείνος που περπατάει με το κεφάλι κατεβασμένο, είναι ο άνθρωπός μας». Ο πλ., γιατί υποτίθεται πως παρακολουθείται από την αστυνομία ή από την Ασφάλεια· βλ. και φρ. *είναι ο άνθρωπός μου*.
- είναι ο άνθρωπός μου, **α.** είναι ο (η) σύζυγός μου, ο ερωμένος μου, ο γκόμενός μου, η ερωμένη μου, η γκόμενά μου. (Λαϊκό τραγούδι: *μα τον λατρεύω κι είναι το φως μου, γιατί 'ναι βλέπεις ο άνθρωπός μου*). **β.** είναι ο κατάλληλος, ο ιδανικός για να φέρει σε πέρας μια δουλειά, ιδίως παράνομη: «έχω την εντύπωση πως ο τάδε είναι ο άνθρωπος μου για να μου περάσει τα λαθραία απ' το τελωνείο»· βλ. και φρ. *είναι ο άνθρωπός μας*.
- είναι ο άνθρωπος της ημέρας, βλ. συνηθέστ. *είναι το πρόσωπο της ημέρας*, λ. [πρόσωπο](#).
- ενώπιον Θεού και ανθρώπων, βλ. λ. [Θεός](#).
- εσύ δεν είσαι άνθρωπος, απαξιωτική έκφραση σε βάρος κάποιου ανθρώπου χωρίς αισθήματα: «έκανα τα πάντα να σε βοηθήσω, αλλά εσύ δεν είσαι άνθρωπος να καταλάβεις τις θυσίες του άλλου». (Λαϊκό τραγούδι: **εσύ δεν είσαι άνθρωπος τον πόνο μου να νιώσεις, μια μέρα δεν ξημέρωσε χωρίς να με πληγώσεις**)·
- έχει τους ανθρώπους του, έχει τους πληροφοριοδότες του: «ό,τι και να κάνει ο ανταγωνιστής του το μαθαίνει αμέσως, γιατί έχει τους ανθρώπους του»·

- έχω τον άνθρωπο, βλ. φρ. έχω τον κατάλληλο άνθρωπο, λ. κατάλληλος·
- ζω σαν άνθρωπος, βλ. φρ. ζω ανθρωπινά, λ. ανθρωπινός·
- ζωντανός άνθρωπος, που είναι πολύ ενεργητικός, που ζει τη ζωή του με γλέντια και διασκεδάσεις: «να καλέσεις και τον τάδε στο πάρτι σου, γιατί είναι ζωντανός άνθρωπος και θα μας δώσει κέφι»·
- η κοινή των ανθρώπων μοίρα, ο θάνατος: «όλοι μας κάποτε υποκύπτουμε στην κοινή των ανθρώπων μοίρα». Συνών. το κοινό χρέος / το μοιραίο·
- θα φάει άνθρωπο! βλ. φρ. τρώει άνθρωπο(!)·
- θα φταρνίζεται ο άνθρωπος! έκφραση που λέγεται, όταν σε μια συζήτηση αναφέρεται εκ παραδρομής συχνά πυκνά το όνομα κάποιου που είναι απών·
- ίσιος άνθρωπος, ο ευθύς στο χαρακτήρα, ο ειλικρινής, ο ντόμπρος: «όλοι τον εκτιμούν, γιατί είναι ίσιος άνθρωπος»·
- κάθε άνθρωπος είναι βασιλιάς στο σπίτι του, βλ. λ. σπίτι·
- καλέ μου άνθρωπε! **α.** προσφώνηση με παρακλητική διάθεση σε άτομο του οποίου δε γνωρίζουμε το όνομά: «καλέ μου άνθρωπε, μπορείς να μου πεις, σε παρακαλώ, τι ώρα έχεις;». **β.** προσφώνηση σε άτομο με προτρεπτική ή απολογητική διάθεση, ιδίως σε περιπτώσεις που προσπαθούμε να επαναφέρουμε μια έντονη συζήτηση σε ήπιο κλίμα: «μη φωνάζεις, καλέ μου άνθρωπε, γιατί με τις φωνές δε θα μπορέσουμε να συνηνοηθούμε || καλέ μου άνθρωπε, αυτό που είπα το είπα μόνο και μόνο για το καλό σου». Από την αγαπημένη έκφραση του ηθοποιού Θανάση Βέγγου·
- κλειστός άνθρωπος, που δεν είναι εκδηλωτικός, που είναι κλεισμένος στον εαυτό του, που είναι εσωστρεφής: «δεν μπορείς ποτέ να καταλάβεις τι νιώθει ή τι σκέφτεται, γιατί είναι κλειστός άνθρωπος»·
- μαλάκας άνθρωπος, χαρά Θεού, βλ. λ. [μαλάκας](#)·
- μαλακός άνθρωπος, που είναι ήπιος, πρᾶος: «δεν τον έχω δει ποτέ ν' αγριεύει, γιατί είναι μαλακός άνθρωπος»·
- με άνθρωπο που γαμάς τι κουβέντα να κάνεις! μια εντελώς φαλλοκρατική αντιμετώπιση της γυναίκας από τον άντρα, αλλά και υποτιμητική στάση του προς τους παθητικούς ομοφυλόφιλους: «δεν κουβεντιάζω ποτέ σοβαρά θέματα με τη γυναίκα μου, γιατί με άνθρωπο που γαμάς, τι κουβέντα να κάνεις!»·
- με δικό σου άνθρωπο φάε και πιες, αλισβερίσι μην έχεις, βλ. λ. [αλισβερίσι](#)·
- με λάθος άνθρωπο εμπλεξες ή με λάθος άνθρωπο τα 'βαλες ή εμπλεξες με λάθος άνθρωπο ή τα 'βαλες με λάθος άνθρωπο, βλ. λ. [λάθος](#)·
- μετρημένος άνθρωπος, που είναι συνετός: «είναι μετρημένος άνθρωπος και όλοι ζητούν τη συμβουλή του»·
- μια μπουκιά άνθρωπος ή μιας μπουκιάς άνθρωπος, βλ. λ. [μπουκιά](#)·
- μια πήχη άνθρωπος ή μιας πήχης άνθρωπος, βλ. λ. πήχη·
- μια πιθαμή άνθρωπος ή μιας πιθαμής άνθρωπος, βλ. λ. [πιθαμή](#)·
- μια πορδή άνθρωπος ή μιας πορδής άνθρωπος, βλ. λ. [πορδή](#)·
- μια σταλιά άνθρωπος ή μιας σταλιάς άνθρωπος, βλ. λ. [σταλιά](#)·

- μια φορά γεννιέται ο άνθρωπος, βλ. λ. [φορά](#).
- μια φτυσιά άνθρωπος ή μιας φτυσιάς άνθρωπος, βλ. λ. [φτυσιά](#).
- μια φουσηξιά άνθρωπος ή μιας φουσηξιάς άνθρωπος, βλ. λ. [φουσηξιά](#).
- μια χαψιά άνθρωπος ή μιας χαψιάς άνθρωπος, βλ. λ. [χαψιά](#).
- μισή μερίδα άνθρωπος ή μισής μερίδας άνθρωπος, βλ. λ. μερίδα.
- μισή μπουκιά άνθρωπος ή μισής μπουκιάς άνθρωπος, βλ. λ. [μπουκιά](#).
- μισή πιθαμή άνθρωπος ή μισής πιθαμής άνθρωπος, βλ. λ. [πιθαμή](#).
- μισός άνθρωπος, **α.** ο ανάπηρος: «έπεσε θύμα τροχαίου κι έμεινε μισός άνθρωπος». **β.** ο μικροκαμωμένος, η μισή μερίδα: «μισός άνθρωπος, ο αφιλότιμος, και θέλει να τα βάλει μ' αυτόν το γίγαντα!».
- μοναχικός άνθρωπος, βλ. συνηθέστ. *μοναχικός τύπος*, λ. τύπος.
- μπόσικος άνθρωπος, ο ελαφρόμυαλος, ο επιπόλαιος: «μη συμβουλευέσαι τον τάδε, γιατί είναι μπόσικος άνθρωπος και δεν πρέπει να δίνεις βάση στα λόγια του».
- μυστήριος άνθρωπος, που συμπεριφέρεται περίεργα, παράξενα, ακατανόητα: «είναι μυστήριος άνθρωπος, γι' αυτό δεν έχει πολλές συμπάθειες μέσα στη γειτονιά».
- να μη φτάσεις να δεις ανθρώπου μέρα, είδος κατάρας με την έννοια να μην αξιωθείς, να μην προλάβεις να καλυτερεύσεις τη ζωή σου, να αντιμετωπίζεις συνέχεια δυσκολίες και προβλήματα.
- νοικοκύρης άνθρωπος, βλ. λ. νοικοκύρης.
- νορμάλ άνθρωπος, **α.** που ζει φυσιολογικά σε μια σειρά και τάξη, που δεν έχει εξάρσεις στη ζωή του: «επειδή είναι γυναίκα που θέλει να κάνει οικογένεια, παντρεύτηκε ένα νορμάλ άνθρωπο». **β.** (και για τα δυο φύλα) που δεν έχει σεξουαλικές διαστροφές: «δεν παίρνει μέρος στις παρτούζες των φίλων του, γιατί είναι νορμάλ άνθρωπος».
- ντόμπρος άνθρωπος, που είναι ευθύς, ειλικρινής, ίσιος: «επειδή είναι ντόμπρος άνθρωπος, λέει πάντα την αλήθεια».
- ... ο άνθρωπος! εκφράζει τον οίκτο ή τη συμπάθειά μας σε κάποιον που έπαθε κάτι κακό: «βρε, τι κακό που έπαθε στα καλά καθούμενα ο άνθρωπος! || τι να σου κάνει ο άνθρωπος μ' όλ' αυτά τα βάσανα που έχει περάσει!».
- ο άνθρωπος της διπλανής πόρτας, χαρακτηρίζει άτομα απλά, συνηθισμένα, ανώνυμα, άτομα που συναντάει κανείς καθημερινά στη ζωή του: «δεν το περίμενε ποτέ κανείς από έναν άνθρωπο της διπλανής πόρτας να εναντιωθεί με τόσο θάρρος σε κοτζάμ υπουργό». Πρβλ.: *μ' αυτό το εισιτήριο που πάω να ταξιδέψω στη διπλανή σας πόρτα πιο ράκος θα επιστρέψω* (Λαϊκό τραγούδι). Από το ότι, συνήθως, οι επώνυμοι και οι σπουδαίοι ζουν απομακρυσμένοι και απρόσιτοι.
- ο άνθρωπος της τελευταίας στιγμής, λέγεται με έμφαση γι' αυτόν που αφήνει τις υποχρεώσεις του να σωρεύονται και βιάζεται να τις εκπληρώσει την τελευταία στιγμή: «ο Έλληνας χαρακτηρίζεται ως ο άνθρωπος της τελευταίας στιγμής».
- ο κατάλληλος άνθρωπος στην κατάλληλη θέση, βλ. λ. [κατάλληλος](#).
- ο μέσος άνθρωπος, αυτός που στα πλαίσια μιας κοινωνίας συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά της πλειοψηφίας:

«ο μέσος άνθρωπος στην Ελλάδα δεν έχει και πολύ καλή σχέση με το βιβλίο»·

- οι επιθυμίες του ανθρώπου είναι σαν τις μέρες: μια πάει, άλλη έρχεται, βλ. λ. [επιθυμία](#)·

- οικογενειάρχης άνθρωπος, βλ. λ. [οικογενειάρχης](#)·

- όταν οι άνθρωποι κάνουν σχέδια, ο Θεός γελάει, βλ. λ. [Θεός](#)·

- ό,τι βάλει ο νους του ανθρώπου! βλ. λ. [νους](#)·

- ό,τι βάλει το μυαλό του ανθρώπου! βλ. λ. [μυαλό](#)·

- παστρικός άνθρωπος, **α.** που είναι καθαρός, νοικοκυρεμένος, αγνός, τίμιος: «είναι παστρικός άνθρωπος κι όλες του τις δουλειές τις κάνει με μεγάλη προσοχή και με το σταυρό στο χέρι». **β.** (ειρωνικά) άνθρωπος κακοήθης, φαύλος, παλιάνθρωπος: «έμαθα και για σένα τι παστρικός άνθρωπος που είσαι!»·

- πεζός άνθρωπος, που γενικά δεν παρουσιάζει κανένα ενδιαφέρον, ο συνηθισμένος, ο βαρετός: «τον χώρισε, γιατί ήταν πολύ πεζός άνθρωπος κι έπληττε φοβερά μαζί του»·

- πέθανε σαν άνθρωπος, πέθανε αξιοπρεπώς: «πέθανε σαν άνθρωπος ανάμεσα στους γιους και τις νύφες του»·

- περίληψη ανθρώπου, βλ. λ. [περίληψη](#)·

- πρέπει να το 'χει ο άνθρωπος να..., πρέπει να είναι έμφυτο, φυσικό του κάτι για να ενεργεί με τον τρόπο με τον οποίο ενεργεί: «πρέπει να το 'χει ο άνθρωπος να βοηθάει τους συναθρώπους του, αλλιώς τους προσπερνάει αδιάφορα». (Λαϊκό τραγούδι: **πρέπει να το 'χει ο άνθρωπος να κάνει αδικίες μα κι όσοι ζουν με την ψευτιά μαζί τους δεν τα παίρνουν και στη ζωή μας μοναχά οι καλοσύνες μένουν**)· βλ. και φρ. *πρέπει να το 'χεις μέσα σου να...*, λ. μέσα·

- πρώτα βγαίν' η ψυχή τ' ανθρώπου κι ύστερα (βγαίνει) το χούι του, βλ. λ. [ψυχή](#)·

- ρηχός άνθρωπος, που δεν έχει αισθήματα, που δεν έχει ψυχική και πνευματική υπόσταση: «πώς μπορεί να νιώσει τον πόνο σου ένας τόσο ρηχός άνθρωπος!»·

- σαν άνθρωποι, όπως αρμόζει, όπως ταιριάζει σε ανθρώπους, σε πολιτισμένο περιβάλλον: «πέρανα απ' το σπίτι μου το βράδυ για να μιλήσουμε σαν άνθρωποι»·

- σαν άνθρωπος ή σαν άνθρωπος κι εγώ, **α.** έκφραση με την οποία προσπαθούμε να δικαιολογηθούμε για κάποιο ατόπημά μας: «μέθυσσα μια φορά, σαν άνθρωπος κι εγώ || σαν άνθρωπος κι εγώ παραφέρθηκα». (Λαϊκό τραγούδι: **κάθισε φίλε να σου πω αυτό που έχω πάθει, γιατί σαν άνθρωπος κι εγώ έκανα κάτι λάθη**). **β.** έκφραση με την οποία θέλουμε να δικαιολογηθούμε για κάποια ενέργειά μας, που δεν έπρεπε να γίνει και που σχολιάζεται αρνητικά από τον περίγυρό μας: «σαν άνθρωπος κι εγώ ήθελα ένα αυτοκίνητο και για το λόγο αυτό πούλησα μια γκαρσονιερίτσα που είχα, κακό είναι;». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το ε. Συνών. *σαν παιδί ή σαν παιδί κι εγώ*·

- σαν ένας άνθρωπος, όλοι μαζί, ενωμένοι: «όλοι οι εργαζόμενοι σαν ένας άνθρωπος απαίτησαν απ' την εργοδοσία καλύτερη ποιότητα ζωής»·

- σκληρός άνθρωπος, που δεν έχει αγάπη και καλοσύνη για τους συναθρώπους του, που δε συμπονεί τους άλλους, που είναι σκληρόκαρδος: «από έναν τόσο σκληρό άνθρωπο σαν κι αυτόν, μην περιμένεις ούτε κατανόηση ούτε βοήθεια»·

- σκόρδο και νερό, κάνει τον άνθρωπο γερό, βλ. λ. [νερό](#)·

- στραβός άνθρωπος, που είναι δύστροπος, ιδιότροπος, παράξενος: «δεν μπορείς να κάνεις λεπτό μαζί του, γιατί

είναι στραβός άνθρωπος»·

- τα βόδια τα δένουν απ' τα κέρατα, τον άνθρωπο τον δένουν απ' το λόγο του, ο αξιοπρεπής άνθρωπος κρατάει πάντα το λόγο του: «τα βόδια τα δένουν απ' τα κέρατα, τον άνθρωπο τον δένουν απ' το λόγο του, κι αφού σου 'δωσε το λόγο του πως θα σε βοηθήσει, θα το κάνει»·

- τα λάθη είναι για τους ανθρώπους, βλ. λ. [λάθος](#)·

- τι άνθρωπος είσαι! **α.** έκφραση δυσφορίας για κάποιον που δε μένει ποτέ ευχαριστημένος: «αμάν πια, όλο φέρε και φέρε, τι άνθρωπος είσαι!». **β.** έκφραση δυσφορίας για τη σκληρότητα που επιδεικνύει κάποιος: «τι άνθρωπος είσαι, που θέλεις να κλείσεις τον άνθρωπο φυλακή επειδή σου χρωστάει εκατό ευρώ!». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *Παναγία μου* ή το *Χριστέ μου* ή το *Θεέ μου* και κλείνει με το *ρε*·

- τι άνθρωπος κι αυτός! **α.** λέγεται με θαυμασμό για τα ψυχικά και πνευματικά χαρίσματα κάποιου, **β.** λέγεται ειρωνικά, κοροϊδευτικά ή επιτιμητικά για τον κακό χαρακτήρα κάποιου ή για τις κακές ή άστοχες ενέργειες του·

- τι είδους άνθρωπος είναι; βλ. λ. [είδος](#)·

- τι θες άνθρωπέ μου! επιθετική έκφραση σε άτομο που επιμένει να προσπαθεί να μας πείσει για κάτι ή για να του δώσουμε κάτι, ενώ εμείς δεν έχουμε αυτή τη διάθεση: «τι θες άνθρωπέ μου και με σκας! Αφού σου είπα, πως δεν έχω αυτά τα λεφτά που μου ζητάς»·

- τι κάνει ο άνθρωπος! **α.** λέγεται με θαυμασμό για τις ενέργειες ή τις πράξεις κάποιου: «πω πω, τι κάνει ο άνθρωπος, όταν είναι καλλιεργημένος!». **β.** λέγεται ειρωνικά, κοροϊδευτικά ή επιτιμητικά για τις άστοχες ενέργειες ή πράξεις κάποιου: «τι κάνει ο άνθρωπος, όταν είναι σουρωμένος!». Συνήθως της φρ. προτάσσεται το *για δεσ*. Συνών. *τι κάνει ο άλλος! / τι κάνει ο δικός σου! / τι κάνει το άτομο! / τι κάνει το πρόσωπο(!)*·

- τι λέει ο άνθρωπος! **α.** λέγεται θαυμαστικά για τα σπουδαία λόγια που λέει κάποιος: «πω πω, τι λέει ο άνθρωπος!». **β.** λέγεται ειρωνικά, κοροϊδευτικά ή επιτιμητικά για τις ανοησίες που λέει κάποιος: «τι λέει μωρέ ο άνθρωπος!». Συνήθως της φρ. προτάσσεται το *για δεσ*. Συνών. *τι λέει ο άλλος! / τι λέει ο δικός σου! / τι λέει το άτομο! / τι λέει το πρόσωπο(!)*·

- τι λες άνθρωπέ μου! έκφραση απορίας, έκπληξης, δυσαρέσκειας ή διαμαρτυρίας σε άτομο, που μας ανακοινώνει κάτι που μας είναι αδύνατο να το πιστέψουμε, ή που μας ζητάει απίθανα πράγματα: «σ' έψαχνα για να σου πω πως σκοτώθηκε ο τάδε. -Τι λες άνθρωπέ μου! Πριν μια ώρα κουβέντιαζα μαζί του! || θα 'ρθω αύριο να μου δώσεις πέντε εκατομμύρια και τ' αυτοκίνητό σου για μια βδομάδα. -Τι λες άνθρωπέ μου!». Πολλές φορές, η φρ. κλείνει με το *είσαι με τα καλά σου(!)*·

- τι λογής άνθρωπος είναι; βλ. λ. [λογής](#)·

- τι 'ν' ο άνθρωπος! Ένα τίποτα, έκφραση που δηλώνει τη ματαιότητα της ανθρώπινης ύπαρξης: «τι 'ν' ο άνθρωπος! Ένα τίποτα. Χτες το βράδυ γλεντούσαμε παρέα με τον τάδε και το πρωί πήγε από έμφραγμα καρραμπινάτο». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *βρε*·

- τι 'ν' ο άνθρωπος! Σαν το χόρτο του κάμπου. Πράσινο σήμερα, ξερό αύριο, βλ. συνηθέστ. *τι 'ν' ο άνθρωπος! Ένα τίποτα*·

- τι σόι άνθρωπος είναι, βλ. λ. [σόι](#)·

- τι σου είναι ο άνθρωπος! θαυμαστική έκφραση για το τι μπορεί να πετύχει, να κατορθώσει ο άνθρωπος: «προχώρησε τόσο πολύ η επιστήμη, που μέχρι και οι άντρες, λέει, θα μπορούν να γεννούν παιδιά. -Τι σου είναι ο άνθρωπος!». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *βρε*·

- τι φτιαξιά άνθρωπος είναι; βλ. λ. [φτιαξιά](#)·

- το μεταξύ θέλει τάξη κι άνθρωπο να το κοιτάξει, βλ. λ. [μετάξι](#).
- το πρόσωπο του ανθρώπου είναι σπαθί, βλ. λ. [πρόσωπο](#).
- τον κάνω άνθρωπο, τον κάνω να αποβάλει τα ελαττώματά του, τον μορφώνω, τον διορθώνω και γενικά τον ευπρεπίζω, τον κάνω να φέρεται κόσμια ως κοινωνικός άνθρωπος: «ήταν πολύ στραβόξυλο, αλλά, αυτή η γυναίκα που τον παντρεύτηκε, μπόρεσε και τον έκανε άνθρωπο». (Λαϊκό τραγούδι: είπα να σε κάνω άνθρωπο σύντροφό μου στη ζωή μα γι' αγάπη τόσο όμορφη δεν επλάστηκες εσύ // σπουδάζει γιο μονάκριβο μακριά στη Γερμανία, για να τον κάνει άνθρωπο μέσα στην κοινωνία).
- τρώει άνθρωπο! **α.** είναι πάρα πολύ εκνευρισμένος, είναι εξοργισμένος, είναι εκτός εαυτού: «μη του ζητήσεις καμιά χάρη αυτή τη στιγμή, γιατί τρώει άνθρωπο!». **β.** υπερασπίζεται σθεναρά αυτό που τον ενδιαφέρει απόλυτα: «γι' αυτόν μπορείς να πεις ό,τι θες, αλλά αν κάνεις να πεις κάτι για τη γυναίκα του, τρώει άνθρωπο!».
- υπάρχουν άνθρωποι γι' άνθρωποι ή υπάρχουν άνθρωποι κι άνθρωποι, υπάρχουν λογής λογής άνθρωποι και άξιοι και ανάξιοι και καλοί και κακοί: «στη ζωή δεν είναι όλοι ίδιοι, γιατί υπάρχουν άνθρωποι κι άνθρωποι».
- υπόδειγμα ανθρώπου, βλ. λ. υπόδειγμα.
- υπόλοιπο ανθρώπου, βλ. λ. υπόλοιπο.
- υποψία ανθρώπου, βλ. λ. [υποψία](#).
- φακάτος άνθρωπος, (στη νεοαργκό) βλ. φρ. γαμάτος άνθρωπος· βλ. και λ. φακάτος.
- χοντρός άνθρωπος, βλ. λ. [χοντράνθρωπος](#).
- χρυσός άνθρωπος, που είναι πολύ καλός, καλόκαρδος, ανοιχτόκαρδος: «γνώρισα έναν χρυσό άνθρωπο και είμαι πολύ χαρούμενος γι' αυτό». (Λαϊκό τραγούδι: κι όταν πεθάνω θα με κλάψουν και θα λένε τι παλικάρι και τι άνθρωπος χρυσός, τώρα πληγώνουν την καρδιά μου και την καίνε και από τις πίκρες έχω μείνει ο μισός).
- ώριμος άνθρωπος, που βρίσκεται στην ακμή της ηλικίας του, στο μέγιστο σημείο της σωματικής, ιδίως της πνευματικής του ανάπτυξης: «τόρα που είναι ώριμος άνθρωπος, μπορεί να παντρευτεί || είναι ώριμος άνθρωπος και μπορεί να κρίνει μόνος του τι πρέπει να κάνει και τι όχι». Αντίθ άγουρος άνθρωπος.

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας